

Ob koncu prve vojne Pri Matičku

O posledicah vojn navadno govorimo v statistikah: koliko žrtev, kakšna je materialna škoda na enem, na drugem področju ... Za vsakim od teh podatkov pa so posamezniki, družine, ... , ki morajo preživeti in sprejeti okoliščine, v katerih so se znašle in jih same niso zakrivile. Na nek način se morajo spet postaviti na noge.

Družina Svetina, Matičkova, se je po prvi vojni kot ena od mnogih znašla v klavnih okoliščinah. Družina je imela osem otrok, a so žal danes že vsi pokojni. Njihovo življenje sem zapisala po spominih iz njihovega pripovedovanja. Očetu Valentinu so hišo kupili starši od lastnika Matička, ki se je pred letom 1900 preselil v Ameriko. Še pred vojno so vzdrževali stike, vojna pa je tudi to vez prekinila. Mati Marija je ostala vdova, mož Valentin je bil vojak v Galiciji in je tam leta 1917 umrl. Osmi otrok, hči Anica, ki je bila takrat še na poti, se je rodila po očetovi smrti.

Domačija je ob bombnem napadu italijanskih letal leta 1917 pogorela in mati z osmimi otroki je za tri mesece zatočišče našla v koči na Potoški planini, kasneje pa nekaj časa Pri Guntarju.

Hiše so popravljali z materialom, ki je obležal v Trenti, kjer je potekala Soška fronta. Mladi fantje, verjetno tudi možje, so material vlačili peš. Med njimi je bil tudi Matičkov najstarejši sin Joža, takrat mu je bilo devetnajst let. Pri tem se je tako prehladil, da je umrl za pljučnico. Za njim so bile štiri hčere: Angela, Tončka, Rezka in Micka, ki za tako delo niso bile, zato so druga za drugo odhajale služiti. Moj oče Ciril je z enajstimi leti moral iti past v Rateče. Tako se je godilo tudi pri drugih hišah, saj niso mogli prehraniti toliko lačnih ust, še posebej ne tam, kjer je mati ostala s tako mizerijo. Brat Pavel je imel pet let, najmlajša pa je bila takrat šele dobro rojena. Domačija je imela nekaj posesti. Matičkov rovt (danes Škantov), nekaj gozda v Medjem dolu, nekaj njiv. Polovico hiše je predstavljal skedenj, pa so kljub temu imeli v kleti še »pestrno« (deklo), v podstrešni sobi pa še nekoga na stanovanju. Mama je posest skušala zadržati, vendar je bila stiska prehuda in kupec toliko vztrajen, da je večino posesti prodala.

Hči Tončka je že kot sedemletna morala pred poukom pasti kravo, potem pa je morala oditi od doma. Dolga leta je služila na Bledu pri Jeklerju. Ko so šli na obisk v Zagreb, so Tončko poslali na trg prodajat šopke. Sicer pa je skrbela za vse njihove otroke. Kasneje se je na Bledu tudi poročila. Naj povem, da je kljub težki mladosti dočakala

visoko starost, le štiri mesece manj kot 99 let. O njej vem kar dosti prav zato, ker sem jo v času njenih betežnih let večkrat obiskala. Ko sem prišla, se je počutila »za umret«, ko sem čez kako uro odhajala, pa bi šla najraje z menoj. Tudi glede posesti, ki je pripadala domačiji, mi je največ povedala prav ona. Običajno se ni spomnila takoj, ko pa sem prišla naslednjič, mi je dejala: »Veš, sem premišljevala in sem se spomnila.« Ko je umiral moj oče, smo o denacionalizaciji in vračilu imetja še molčali.

Svetinova (Matičkova) družina leta 1922 (hrani Marjana Svetina)